

Ця освітня програма укладена таким чином, акцентував гарант програми, що підходить для здобувачів з усієї України, оскільки розкриває базисні методичні та методологічні основи розвитку політичної науки, дозволяє набуті всіх ключових компетентностей, що відповідають ступеню доктора філософії за спеціальністю «Політологія». Поряд з цим її **унікальною особливістю є підготовка докторів філософії у галузі політичної науки з фокусуванням на дослідження трансформаційних процесів в Україні та у країнах Центрально-Східної Європи.** Це й закономірно, адже Закарпаття – найзахідніша область України, яка межує з чотирма європейськими країнами (Чехія, Словаччина, Румунія, Польща). Цей факт не міг не зробити свій відбиток на освітньо-наукову програму, розроблену ужгородськими політологами. Кафедра політології і державного управління Ужгородського національного університету, до складу якої входять майже всі члени експертної групи, упродовж багатьох років розвиває наукові й освітні контакти з колегами із вищеназваних країн. Багаторічна співпраця з угорськими істориками та політологами (УжНУ завжди був базовим для дослідження українсько-угорських історико-політологічних взаємин) завершилася виданням спільної колективної монографії «Закарпаття 1919-2009 років: історія, політика, культура» (2010). До виходу у світ цього видання причетні Інститут етнонаціональних досліджень Угорської академії наук та науково-дослідний інститут політичної регіоналістики УжНУ. Наслідком багаторічної співпраці нашої кафедри з румунськими політологами, культурологами та істориками стали видання семи томів міжнародного наукового збірника «Румунсько-українські відносини: історія і сучасність» (Повітовий музей м. Сату Марє, Університет Клуж-Напока, Союз Українців Румунії, Румунська академія наук). Лише протягом 2015-2019 років вийшли з друку 4 томи цієї серії (*Relatii Romano-ucrainene, istorie si contemporaneitate. Румунсько-українські відносини. Історія та сучасність. Romanian-ukrainian relations, history and present. Editura Muzeului Satmarean, 2015. 399 с.; Relatii Romano-ucrainene, istorie si contemporaneitate. Румунсько-українські відносини. Історія та сучасність. Romanian-ukrainian relations, history and present. Satu Mare: Editura Muzeului Satmarean; Cluj Napoca: Editura Ecju Transilvan, 2016. 487 с.; Relatii Romano-ucrainene. Istorie si contemporaneitate. Romanian-Ukrainian relations. History and contemporaneity. Румунсько-українські відносини. Історія та сучасність. Tasnad, 26-28 octombrie 2017. Editory Irina Liuba Horvat. Anastasia Vehesh. Satu Mare: Editura Muzeului Satmarean – Cluj Napoca: Editura Econ Transilvan, 2018. 454 с.; Relatii Romano-ucrainene. Istorie si contemporaneitate. Romanian-Ukrainian relations. History and contemporaneity. Румунсько-українські відносини. Історія та сучасність. Editory Irina Liuba Horvat. Anastasia Vehesh. Satu Mare: Editura Muzeului Satmarean – Bucuresti: Editura RCR Editorial, 2019. 590 с.).*

Члени експертної групи Юрій Остапець і Анатолій Ключкович систематично виступають опонентами дисертаційних досліджень у Братиславському університеті. Протягом 2019-2020 рр. побачив світ науковий журнал Університету Коменського у Братиславі «Regionalna revue» (вийшло два випуски), співредактором якого є член проектної групи професор Микола Палінчак. Словацькі дослідники Ірена Дудінська та Владислав Дудінський включені до редколегії фахових видань, які до кінця березня 2020 р. входили до бази даних «Indexs Copernikus» «Регіональні студії» і «Вісник Ужгородського університету. Серія: Міжнародні відносини», у яких систематично публікувалися здобувачі вищої освіти третього рівня спеціальності «Політологія» (Головний редактор професор Микола Палінчак). Завершується робота над створенням нового складу редакційної колегії вищеназваних наукових видань

(утвореної на основі нових вимог Міністерства освіти і науки України) з метою надання їм категорії «Б».

У 2016 і 2019 рр. професор Мирослава Лендьел опублікувала дві статті з актуальної проблематики сучасної еміграції українців до країн Центрально-Східної Європи у журналах, що індексуються у базі даних Scopus, Web of Science (International Standards of Citizens Assessment of Public Administration and Local Government Reform in Ukraine After 2014. VIEŠOJI POLITIKA IR ADMINISTRAVIMAS PUBLIC POLICY AND ADMINISTRATION VIEŠOJI POLITIKA IR ADMINISTRAVIMAS PUBLIC POLICY AND ADMINISTRATION; Migration of Ukrainians to Central European countries in the context of the Postmaidan internal and international crisis. VIEŠOJI POLITIKA IR ADMINISTRAVIMAS PUBLIC POLICY AND ADMINISTRATION. 2016. Vol. 15, No 4, p. 549–563). Її праці добре відомі за межами України, високим є її індекс цитування (h 10 – 11 позицій; h – 11 позицій). Що стосується інших членів наукової групи, то їхній індекс цитування є наступним: проф. Микола Вегеш (h-індекс – 8; 10-індекс – 6); проф. Юрій Остапець (h-індекс – 6; 10-індекс – 4); проф. Микола Палінчак (h-індекс – 6; 10-індекс 2); д. політ. наук, доцент Анатолій Ключкович (h-індекс – 4; 10-індекс – 3); професор Стеллас Асланов (h-індекс – 1). Дисертаційними дослідженнями керують доцент Євгеній Гайданка (h-індекс – 3; 10-індекс – 1), доцент Ален Панов (h-індекс – 3; 10-індекс – 1) та ін. Наукові публікації у журналах, які індексуються у базі даних Scopus та Web of Science також мають Ю. Остапець, С. Асланов, М. Вегеш, Є. Гайданка. Проте подібних публікацій поки-що недостатньо.

Політико-партійний простір на регіональному рівні (Чеська Республіка) висвітлив у журналі «Вестник Томского государственного университета. Философия. Социология. Политология» (Web of Science) доцент Євген Гайданка. На підставі Договору про співпрацю між Ужгородським національним університетом і Мюнхенським університетом Людвіка Максиміліана у 2018-2019 рр. проведено 2 науково-практичні конференції та видано збірник матеріалів «Толерантність на кордонах Європи: вимір для України. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції; [Упоряд.: І. Вегеш, М. Колодій; Відп. за вип. М. Вегеш]. Ужгород: ФОП Наумченко Н. В., 2019. 145 с.

Заслуговує на увагу тісна співпраця між кафедрою політології і державного управління та ГО «Асоціація випускників політологів і міжнародників УжНУ» (серед керівників – здобувач Олександр Бертолон), наслідками якої були п'ять міжнародних та всеукраїнських конференцій і публікації матеріалів (Науково-практична конференція «Україна – ЄС: двосторонні відносини у контексті загострення гібридної війни, конфлікту політик пам'яті та забезпечення прав національних меншин» (Ужгород, 3 травня 2018 року); Всеукраїнська науково-практична конференція «Карпатська Україна в контексті українського державотворення, міжнародних взаємовпливів і глобальних процесів» (Приурочена до 80-річчя Карпатської України та 145-річчя від дня народження Августина Волошина) (м. Ужгород, 19 березня 2019 року); Друга Міжнародна наукова конференція «Формат розвитку відносин України та країн Центральної Європи у контексті впливу гібридної війни, виборчих процесів та забезпечення прав національних меншин» (м. Ужгород, 3 травня 2019 року); V науково-практична конференція «Формат розвитку відносин України та країн Центральної Європи у контексті впливу гібридної війни, виборчих процесів та забезпечення прав національних меншин» (м. Ужгород, 25 вересня 2020 року); Україна в системі

європейської і політичної інтеграції. Міжнародна науково-практична конференція (м. Ужгород, 27-28 квітня 2020 року).

Члени наукової групи Микола Вегеш і Микола Палінчак у міжнародному українсько-польському видавництві «Ліга Пресс» видали три колективні англomовні монографії, у яких висвітлили державно-церковні відносини в Україні й країнах Центрально-Східної Європи та порушили проблематику політичної історії Закарпаття в умовах центральноєвропейської політичної кризи напередодні Другої світової війни (Metropolitan Andrey Sheptytsky and the Greek Catholic in Eastern Galicia and Transcarpathia: Collective monograph / M. M. Vehesh, M. M. Palinchak, V. V. Marcuk, Ye. B. Kish etc. (SENSE). Lviv – Torun: Liha-Pres, 2019; Carpathian Ukraine in the Central European political crisis on the eve of World War II: Collective monograph / M. M. Vehesh, M. M. Palinchak, V. V. Marcuk, M. M. Kontsur-Karabinovych etc. Lviv – Torun: Liha-Pres, 2020; Church, spirituality, nation: the Ukrainian Greek-Catholic Church in the social life of Ukraine: Collective monograph / M. M. Vehesh, M. M. Palinchak, V. V. Marcuk, M. M. Kontsur-Karabinovych etc. Lviv – Torun: Liha-Pres, 2020).

Спільно із словацьким дослідником Яном Голонічем Микола Вегеш й Микола Палінчак видали навчальний посібник «Геополітика: Україна, Європа, світ» (суспільно-політичний погляд) (2020), а Юрій Остапеч і Рената Манайло-Приходько видали монографію «Регіональний вимір розвитку та функціонування партійної системи України» (2020). Заслуговує на увагу монографія доцента кафедри політології і державного управління, докторанта кафедри державного управління Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України Маріана Токаря «Громадські організації України в системі розвитку публічно-управлінських відносин» (2020), колективна монографія «Україна в історії Європи ХІХ – початку ХХІ ст.: історичні нариси» / За редакцією чл.-кор. НАН України С. В. Віднянського. Київ: Інститут історії України НАН України (2020).

Незважаючи на те, що акцент в освітньо-науковій програмі робиться на дослідження політичних процесів у країнах Центрально-Східної Європи, кафедра продовжує досліджувати українську проблематику: «Учасництво в процесі управління громадою в Україні» (здобувач Олександр Іваніна), «Студентство як агент політичного впливу в Україні» (Альона Алмашій-Юрчук), «Особливості інтеграції ромської етнічної меншини в громадсько-політичне життя українського суспільства» (Мирослав Горват), «Становлення та розвиток молодіжного руху в Україні 1991-2018 рр.» (Ладислав Помпель), «Особливості структурування та конфігурація партійного простору Західного регіону України» (Георгій Горват), «Технології електорального маркетингу в діяльності політичних партій» (Валентин Митровка), «Аналіз джерел та динаміки фінансування організацій громадянського суспільства в Україні» (Мирослав Токар) тощо.

Отже, освітньо-наукова програма політологів Ужгородського національного університету впроваджується в життя. Микола Вегеш звернув також увагу на той факт, що запровадження свого часу цієї програми пояснювалося бажанням завершити увесь цикл підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності 052 – Політологія (бакалавр – магістр – доктор філософії). Вчений пригадав, що на час відкриття в університеті спеціальності «Політологія», на кафедрі не було жодного кандидата політичних наук. Сьогодні на кафедрі працюють 4 доктори політичних наук, 1 доктор історичних наук, 8 кандидатів політичних наук, 5 кандидатів історичних наук (двоє з них завершили навчання в докторантурі й завершують роботу над докторськими дисертаціями), 1

кандидат філософських наук, 1 кандидат наук з державного управління. Упродовж 2015-2019 років захищені 2 докторські і 9 кандидатських дисертацій. Лише протягом 2019 року аспіранти кафедри політології і державного управління успішно захистили чотири дисертації на здобуття наукових ступенів кандидатів політичних та історичних наук: Басараб Володимир Ілліч – тема кандидатської дисертації «Державотворча концепція та національно-патріотичні ідеї митрополита А. Шептицького» (07.00.01 – історія України, захист відбувся 13 грудня 2019 р., науковий керівник – Вегеш М.М.); Червеняк Кристина Тарасівна – тема кандидатської дисертації «Вплив етнопатріотичного фактора на суспільно-політичні процеси в Україні» (23.00.02 – політичні інститути та процеси, захист відбувся 5 березня 2019 р., науковий керівник – Токар М. Ю.); Шелемба Марта Михайлівна – тема кандидатської дисертації «Особливості процесу націоналізації партійної системи України: теоретичний та емпіричний виміри» (23.00.02 – політичні інститути та процеси, захист відбувся 7 травня 2019 р., науковий керівник – Остапець Ю. О.); Шафраньш Олексій Іванович – тема кандидатської дисертації «Характерні особливості феномену контркультури в контексті суспільно-політичних процесів у США в 50-70 рр. ХХ ст.» (23.00.02 – політичні інститути та процеси, захист відбувся 15 листопада 2019 р., науковий керівник – Вегеш М.М.).

Микола Вегеш звернув увагу на те, що освітньо-наукова програма у міру сил співпадає з основними положеннями «Концепції інноваційного розвитку ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (2016). Ця концепція, яка розрахована на період до 2025 року, розроблена в процесі виконання наукового проекту «Інноваційний університет – інструмент інтеграції в європейський освітній і науковий простір» за фінансової підтримки Міжнародного Вишеградського фонду. Партнерами в реалізації проекту були Жешувський університет (м. Жешув, Польща), Дебреценський університет (м. Дебрецен, Угорщина), Технічний університет у м. Кошице (Словацька Республіка), ГО «Інститут транскордонного співробітництва» (м. Ужгород, Україна). До цього варто додати, що починаючи з 2015 р. Ужгородський національний університет є повноправним членом Європейської асоціації університетів та Дунайської конференції ректорів. Доцільність запровадження освітньо-наукової програми також зумовлена постійною плінністю кадрів політологів у Закарпатській області (за кордон на постійне місце проживання переїжджають навіть викладачі університету, наприклад, кандидат політичних наук, колишній член робочої групи Наталія Марадик), про що йдеться у «Програмі соціально-економічного і культурного розвитку Закарпатської області на 2019-2020 роки» (2018). Серед очікуваних результатів цієї програми передбачена гармонізація змісту навчальних програм вищої освіти з потребами регіону. У комплексній економічній доповіді Головного управління статистики у Закарпатській області «Ринок праці у 2018 році» теж констатується, що «залишився попит на професіоналів та фахівців з досвідом роботи – вчителів загальноосвітніх навчальних закладів,... спеціалістів державної служби..., викладачів».

Микола Вегеш також зазначив, що близькою до програми є також наукова тема, над якою упродовж тривалого часу працює кафедра політології і державного управління: «Політична стабільність у країнах Центральної та Східної Європи: історико-політичні, етнопатріотичні, електоральні та державно-управлінські аспекти» (УДК 323.2(4-01)).

своїми думками про бажання писати дисертаційні дослідження в конкретних наукових керівників, слухати окремі вибіркові дисципліни, які запропонували члени наукової групи.

Кополовець, який успішно завершує роботу над темою «Моделі демократичного транзиту в Україні та Грузії: теоретичний та емпіричний аспекти», є автором багатьох публікацій та співавтором двох навчально-методичних посібників, порадив молодшим колегам чимшвидше зареєструватися в електронному депозитарії УжНУ та Академії Google – Google Scholar, а також звернув увагу на необхідності експертизи їхніх майбутніх публікацій через програму виявлення плагіату Unicheek, яка діє в університеті.

Р. Кополовець також порадив не обмежуватися винятково університетським навчальним процесом, але й, по можливості, брати участь у вебінарах і різноманітних курсах, бути мобільними та активними.